

АНАЛІЗ РИНКОВИХ ПОКАЗНИКІВ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ СТРУКТУРНОЇ ДЕГРАДАЦІЇ

Будівельний комплекс України переживає безпрецедентну структурну кризу, яка не є лише наслідком повномасштабного воєнного вторгнення, але й відображає накопичені системні диспропорції, що формувалися протягом десятиліть. Оцінювання глибини цієї кризи потребує виходу за межі внутрішньої статистики та порівняння з аналогічними показниками країн ЄС — як для встановлення кількісних розривів (GAP-коефіцієнтів), так і для визначення орієнтирів трансформаційного відновлення в контексті євроінтеграційних процесів [1; 2].

Для компаративного аналізу обрано вісім країн: країни з великими будівельними ринками та розвиненими технологічними укладами (Німеччина та Франція); країни з близькою траєкторією постсоціалістичної трансформації та порівняним масштабом сектору (Польща та Румунія); країни з високою інвестиційною інтенсивністю та цифровізацією галузі (Швеція та Фінляндія); країни Південної Європи з різною швидкістю відновлення після структурних криз (Португалія та Італія). Такий підхід дозволяє оцінити як верхню межу технологічного розвитку, так і потенціал конвергенції з країнами, що мали стартові умови, співставні з Україною [2; 3]. Аналіз охоплює три ключові показники розвитку будівельної галузі.

Динаміку структурної місткості ринку відображає кількість підприємств будівельної галузі (рис. 1).

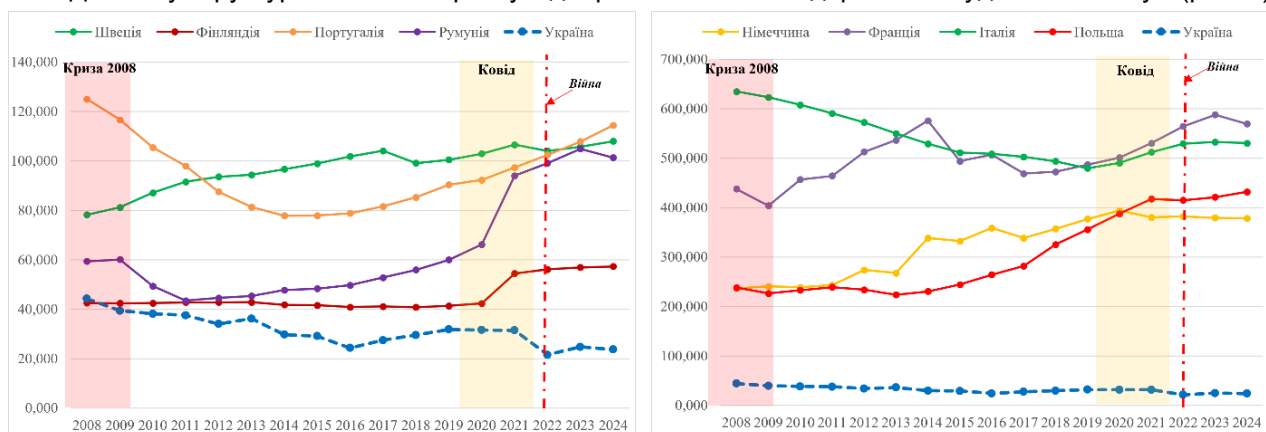

Рисунок 1 — Кількість підприємств будівельної галузі, тис. од.

Джерело: побудовано автором на основі [1; 2; 3; 4]

Кількість підприємств будівельної галузі як індикатор структурної місткості ринку демонструє принципово відмінну динаміку в Україні та країнах ЄС. У досліджуваних країнах ЄС після скорочення, спричиненого фінансовою кризою 2008–2009 рр., спостерігається поступова відновлювальна динаміка з виходом на стійке зростання у 2014–2019 рр. та відносною стабілізацією на тлі пандемічних обмежень 2020–2021 рр., що свідчить про структурну стійкість та здатність галузі до адаптивного відновлення в умовах зовнішніх шоків. В Україні динаміка кількості підприємств характеризується значно більшою волатильністю та безпосередньо відображає вплив чотирьох кризових епізодів: глобальна фінансова криза (2008–2009 рр.), анексія Криму та збройний конфлікт на Донбасі (2014–2015 рр.), пандемія COVID-19 (2020–2021 рр.) та повномасштабне вторгнення (2022 р. — дотепер). Особливо показовою є реакція на події 2014–2015 рр., коли галузь одночасно втратила виробничий потенціал, ринки збуту та інвестиційний клімат. Після 2022 р. ситуація набула критичного характеру внаслідок масштабних руйнувань та виходу частини підприємств з ринку.

Поточний рівень ділової активності та середньострокові очікування підприємств характеризує зайнятість у галузі (рис. 2).

У країнах ЄС зайнятість знизилась помірно завдяки програмам підтримки та швидкому відновленню попиту у 2021 р.; Польща та Румунія демонстрували стабільнішу динаміку завдяки коштам

структурних фондів ЄС. В Україні скорочення після 2014 р. мало двовимірний характер: зменшення обсягів діяльності поєднувалось із міграційними втратами кваліфікованих кадрів. Після 2022 р. масова мобілізація та вимушена еміграція призвели до безпрецедентного скорочення галузевої зайнятості [1].

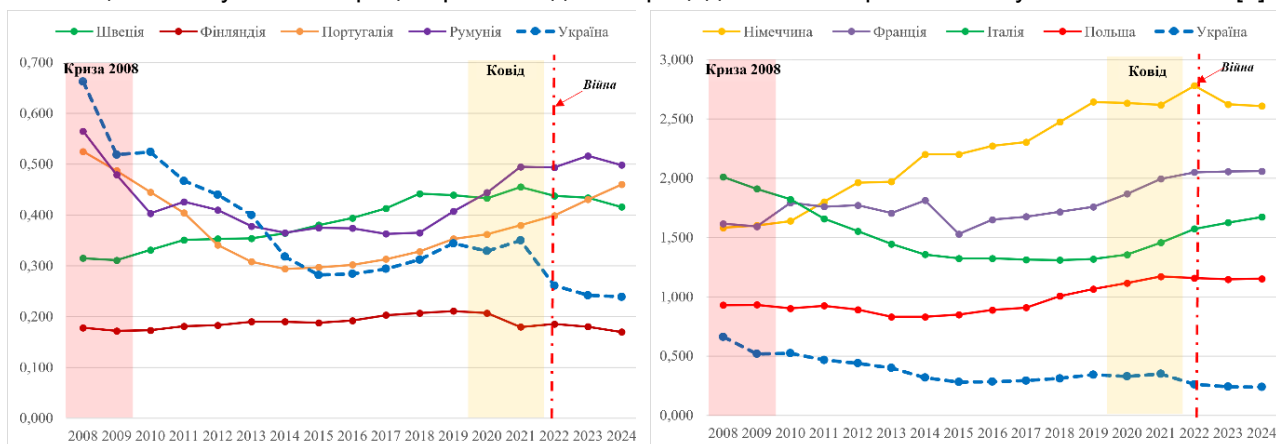

Рисунок 2 — Зайнятість у будівельній галузі, млн осіб
Джерело: побудовано автором на основі [1; 2; 3; 4]

Результативність ділової активності підприємств у грошовому вимірі відображає обсяг реалізованої продукції (рис. 3).

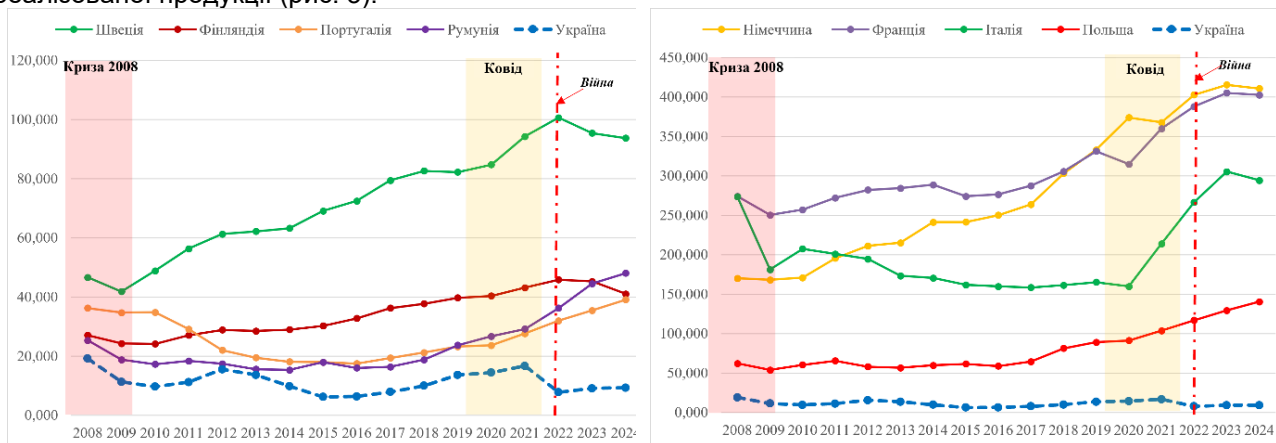

Рисунок 3 — Обсяг реалізованої продукції будівельної галузі, млрд €
Джерело: побудовано автором на основі [1; 2; 3; 4]

У досліджуваних країнах ЄС будівельний сектор не лише відновив допандемічні обсяги, але й перейшов на якісно новий рівень за рахунок енергоефективного будівництва та цілей Зеленого курсу ЄС [4]. В Україні криза 2014–2015 рр. стала системним розривом: скорочення обсягів поєднувалось зі знецінюванням гривні, що в євро-еквіваленті додатково поглибило відставання. З 2022 р. обсяги будівельної продукції набули безпрецедентно малих значень порівняно з будь-якою з досліджуваних країн ЄС.

Проведений компаративний аналіз засвідчує, що структурна деградація будівельного комплексу України є не лише наслідком воєнної агресії, але й результатом тривалого інституційного відставання, низького рівня цифровізації галузевих процесів та відсутності системних реформ. Виявлені GAP-розриви за трьома ключовими показниками — кількістю підприємств, зайнятістю та обсягом реалізованої продукції — формують систему кількісних орієнтирів для обґрунтування необхідності трансформаційного стрибка як альтернативи поступовому відновленню. В умовах євроінтеграції такий стрибок передбачає одночасну цифровізацію галузевих процесів, імплементацію стандартів ЄС у сфері енергоефективного будівництва та залучення коштів відбудовчих фондів як каталізатора структурної модернізації будівельного комплексу України.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. Діяльність підприємств будівельної галузі. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 15.03.2026).
2. Eurostat. Annual detailed enterprise statistics for construction. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sbs_na_con_r2 (the date of application: 15.03.2026).
3. OECD. Data Explorer. URL: <https://data-explorer.oecd.org/> (the date of application: 15.03.2026).
4. European Commission. A European Green Deal. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (the date of application: 15.03.2026).